

25. 9. 2024

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Vymahatelnost pohledávky neosvobozené od placení po skončení insolvenčního řízení dlužníka

Přinášíme Vám článek, který se zabývá problematikou ne-osvobození dlužníka od placení pohledávek po skončení insolvenčního řízení, které probíhalo formou oddlužení, a to ve vztahu k pohledávkám vzniklým z úmyslného porušení právní povinnosti, které byly věřiteli přiznány v nalézacím řízení rozsudkem pro zmeškání. S touto otázkou jsme se v jedné z našich kauz museli vypořádat a jak to tak zpravidla bývá, i my jsme nakonec museli uzavřít, že se nejedná o otázku, na kterou existuje zcela jednoznačná odpověď. Článek Vás má proto uvést do problematiky a osvětlit možných úskalí, které se k ní pojí.

Podle § 416 odst. 1 zákona č. [182/2006](#) Sb., insolvenční zákon (dále jen „InsZ“) platí, že se osvobození podle § 414 InsZ nedotýká pohledávek na náhradu škody způsobené úmyslným porušením právní povinnosti.

V takovém případě dochází k tomu, že po skončení insolvenčního řízení, po osvobození dlužníka od placení dosud v insolvenčním řízení neuspokojených pohledávek, může věřitel, mající za dlužníkem pohledávku na náhradu škody způsobené úmyslným porušením právní povinnosti, přistoupit k jejímu vymáhání, a to i prostřednictvím výkonu rozhodnutí. Resp. pokud již před zahájením insolvenčního řízení byl výkon rozhodnutí veden a pohledávka věřitele byla přihlášena do insolvenčního řízení dlužníka, ale nebyla v plné výši uspokojena, může takový věřitel i po skončení insolvenčního řízení v jejím vymáhání pokračovat.

To může u řady dlužníků vyvolat nemalé problémy, zvláště za situace, kdy se jim dopředu před zahájením insolvenčního řízení nedostane náležitého poučení o povaze jednotlivých přihlášených pohledávek do insolvenčního řízení a o možnostech jejich vymáhání i po skončení insolvenčního řízení.

Shora citovaným ustanovením se zabýval ve svém rozhodnutí ze dne 7. 6. 2018, sp zn. 29 Cdo 2846/2016 Nejvyšší soud ČR, který uvedl: *„Smyslem a účelem ustanovení § 416 insolvenčního zákona je evidentně to, aby se nikdo nemohl, a to ani prostřednictvím institutu oddlužení, vyhnout svým povinnostem, které mají základ v jeho úmyslném protiprávním jednání. Proto jsou mj. z dosahu osvobození vyňaty sankce uložené v trestním řízení a také pohledávky na náhradu škody způsobené úmyslným porušením právní povinnosti. Smysl a účel postižního práva se přitom blíží sankci, neboť má také základ v úmyslném protiprávním jednání a zakládá povinnému v tomto případě povinnost, která by mu (nebyť jeho protiprávního jednání) nevznikla. Kdyby ke škodě nedošlo v důsledku úmyslného porušení právní povinnosti povinným, pak by postižní nárok oprávněného vůči povinnému vůbec nevznikl. Jde tedy o jakousi sankci vzniklou na základě porušení právní povinnosti povinným. Kdyby postižní právo oprávněného vůči povinnému bylo přiznáno přímo v trestním řízení, byly by podmínky § 416 insolvenčního zákona nepochybně splněny (šlo by o povinnost k peněžitému plnění uloženou v rámci trestního řízení pro úmyslný trestný čin). Platný právní řád nedává oprávněnému možnost iniciovat trestní řízení, do kterého by se mohl přihlásit se svým nárokem jako poškozený. Není-li zahájeno trestní řízení, je civilní řízení a následný výkon pravomocného rozhodnutí jedinou*

cestou, jak se oprávněný může domoci splnění povinnosti povinným. Jelikož jde pořád o jednu a tutéž pohledávku na náhradu škody způsobenou protiprávním jednáním povinného, nemůže být oprávněný krácen na svých právech jen proto, že v některých případech je pohledávka projednána v trestním řízení a v jiných nikoli. Této absurdity si byl zákonodárce jistě vědom, když do ustanovení § 416 insolvenčního zákona zakotvil již zmíněné dva druhy výjimek z osvobození dle ustanovení § 414 insolvenčního zákona.“

Jak ale nahlížet a jak hodnotit skutkovou situaci, kdy je exekučním titulem pro výkon rozhodnutí tzv. kontumační rozsudek pro zmeškání vydaný v nalézacím řízení. Rozsudek pro zmeškání, vydaný nalézacím soudem dle § 153b odst. 1 občanského soudního řádu, nazývaný též kontumační rozsudek, je speciální druh rozsudku vydaný podle občanského soudního řádu, který je soud oprávněn vydat v případě, kdy se žalovaný bez řádné omluvy nedostaví k prvnímu ústnímu jednání ve věci před soudem, ačkoli byl řádně předvolán a poučen o následcích nedostavení se, byla dodržena předvolací lhůta a předvolání mu bylo doručeno. Druhou podmínkou je přítomnost žalobce na jednání a jeho výslovný návrh na vydání takového rozsudku. Na základě takového návrhu je založena domněnka tzv. nespornosti skutkového stavu, což v laické řeči znamená, že okolnosti, které žalobce uvedl v žalobě, se považují za nesporné. Soud v takovém případě rozhodne o žalobě bez projednání věci, nevede dokazování a žalobě vyhoví.

Je zřejmé, že v takovém případě nalézací soud neprovádí žádné dokazování, ani listinami, ani výslechy účastníků a pouze k návrhu žalobce vyhlásí rozsudek pro zmeškání. Má-li takový rozsudek později ve prospěch věřitele založit důvod pro vymáhání jeho pohledávky i po skončení oddlužení dlužníka, je vhodné, ačkoliv se to u takový rozsudků nepředpokládá, aby se nalézací soud dostatečně vypořádal v odůvodnění rozsudku s nárokem žalobce. O to více za stavu, kdy žalobce uplatňuje svou pohledávku z titulu úmyslného zavinění na způsobení škody žalobci stranou žalovanou. Jak je nám z praxe známo, v případě vydání rozsudku pro zmeškání je výrokem soudu žalovanému uložena povinnost zaplatit žalobci určitou částku v soudem stanovené pariční lhůtě. V odůvodnění takových rozsudků je zpravidla pouze konstatováno, že byl splněny podmínky pro jeho vydání, a proto bylo žalobě vyhověno. V rozsudku o zmeškání není v takovém případě explicitně stanoveno, že se žalovaný svým jednáním dopustil porušení právní povinnosti (jaké, kdy, zda se jednalo o úmysl a zda o přímý, či nepřímý), čímž by žalobci vzniklo právo na náhradu škody. Za takového stavu věci, ale nemusí být rozsudek pro zmeškání následně způsobilým exekučním titulem takovým, který založí právo věřitele na vymáhání jeho pohledávky i poté, co byl dlužník od placení svých pohledávek osvobozen.

Konkrétně touto problematikou se zabýval Krajský soud v Hradci Králové, který ve svém rozhodnutí sp. zn.: KSVYCHK 26 Co 121/2021, ze dne 15.06.2021, kterým rozhodl k návrhu dlužníka o zastavení exekuce vedené po skončení insolvenčního řízení pro nezpůsobilost exekučního titulu, založenou již v samotném nalézacím řízení. Tento v odůvodnění svého rozhodnutí, mimo jiné, uvedl: „V ustanovení § 416 odst. 1 ins. zák. jsou definovány pohledávky, které mají zůstat přiznaným osvobozením nedotčeny. Z tohoto ustanovení plyne, že dlužníka nadále stíhá povinnost uhradit majetkové sankce jako důsledek jeho úmyslného protiprávního jednání a ve vztahu k zde uvedeným nárokům se dlužník nemůže dovolávat osvobození, přiznaného mu insolvenčním soudem. Ke vzniku vymáhané povinnosti hradit újmu bez ohledu na osvobození povinného v insolvenčním řízení bylo tedy nutné prokázat úmyslné zavinění povinného. Úmyslné zavinění předpokládá, že škůdce chtěl způsobit výsledek (škodu). U přímého úmyslu se předpokládá, že škůdce věděl, že svým jednáním škodu způsobí nebo že ji může způsobit a chtěl ji způsobit. U nepřímého úmyslu jde o to, že škůdce věděl, že škodu může způsobit a pro případ, že ke škodě dojde, byl s tím srozuměn. Důkazní břemeno k úmyslnému protiprávnímu jednání povinného leží na oprávněném. Odvolací soud již v předchozím řízení poukázal na to, že nalézací soud při vydání exekučního titulu, na jehož podkladě je vedena tato exekuce, ve svém odůvodnění neučinil žádný právní závěr, jímž by ozřejmil povahu exekučního

nároku. Proto odvolací soud vyložil, že za této situace vychází exekuční soud při úvaze o tom, zda jde o pohledávku na náhradu škody způsobené úmyslným porušením právní povinnosti ve smyslu ust. § 416 odst. 1 ins. zák., z toho, že nalézací soud zcela převzal skutkovou argumentaci oprávněného, vtělenou do jeho podání, která v nalézacím řízení učinil. Jak již odvolací soud uvedl shora, oprávněná v nalézacím řízení tvrdila, že se jedná o pohledávku na náhradu škody, proto je třeba vycházet z toho, že právě taková je povaha nároku nyní exekuovaného. Pro to, aby mohl exekuční soud učinit závěr, zda se na exekuovanou pohledávku vztahuje či nevztahuje osvobození ve smyslu § 416 odst. 1 ins. zák., je však třeba zodpovědět otázku, zda se jednalo o škodu způsobenou úmyslným porušením právní povinnosti. A protože ins. zák. taxativně vyjmenovává, které pohledávky osvobození nepodléhají, je třeba vycházet z toho, že jen takové pohledávky, u nichž bude najisto postaveno, že jsou právě těmi, které osvobození nepodléhají, je možno z osvobození vyloučit. V daném případě nebylo v nalézacím řízení nijak objasněno, zda se jednalo o škodu způsobenou úmyslným porušením právních povinností (nalézací soud takový závěr neučinil a ani oprávněná to ve své žalobě netvrdila). Závěr okresního soudu o tom, že z tvrzení oprávněného je zřejmé, že jde o škodu způsobenou úmyslně, je tudíž nesprávný.“

Tedy, je vhodné, byt se to u rozsudků pro zmeškání vlastně vůbec nepředpokládá, aby v případě, kdy je tvrzeno, že se v případě žalovaného nároku jedná o přiznání náhrady škody způsobené úmyslným porušením právní povinnosti, aby takový závěr přijal do svého odůvodnění i nalézací soud. Tímto by totiž předešel nejistotě žalobce v následném vymáhacím řízení, o způsobilosti jeho exekučního titulu. Jak se totiž ze shora uvedeného podává, ani rozsudek pro zmeškání, v některých konkrétních případech, nemusí být zaručenou právní jistotou věřitele o oprávněnosti a vymahatelnosti jeho nároku, což mu může v budoucnosti způsobit nemalé potíže s vymožením jeho pohledávky.

Snažili jsme se svým článkem osvětlit problematiku pokračující exekuce dlužníka poté, co tento prošel insolvenčním řízením a došlo u něj k osvobození od placení pohledávek, kdy však u něj bylo aplikováno ust. 414 zákona č. [182/2006](#) Sb., insolvenční zákon. Věříme, že byl pro Vás článek přínosný a v případě, že budete takovou otázkou někdy v budoucnu posuzovat, či řešit, budete se v problematice lépe orientovat.

JUDr. Markéta Nováková,
advokát

PPS advokáti s.r.o.

Velké náměstí 135/19
500 03 Hradec Králové

Tel.: +420 495 512 831-2

Fax: +420 495 512 838

e-mail: pps@ppsadvokati.cz

Zdroje:

Beck on-line

Aspi

Nejvyšší soud ČR

Ústavní soud ČR

Zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád

Zákon č. [182/2006](#) Sb., insolvenční zákon

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Podmíněné propuštění ve světle zásady ústnosti a přímosti](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 37.: Povinná forma jednání ve smlouvách](#)
- [Poučení z krizového vývoje v kauze bitcoiny](#)
- [EUDAMED: Jednotná databáze mění pravidla hry na trhu zdravotnických prostředků](#)
- [Nový zákon o veřejných dražbách, aukce a obálkové metody](#)
- [Pohled přes hranice - natáčení pornografických klipů jako důvod výpovědi z nájmu bytu](#)
- [Nařízení EU o umělé inteligenci a jeho dopady na využití jazykových modelů v advokátní praxi](#)
- [Revize zájezdové směrnice: co přináší, co hrozilo a co to znamená pro praxi](#)
- [Kupní smlouva o převodu nemovitosti bez uvedení výše kupní ceny](#)
- [Druhá „tlačítková novela“: povinné tlačítko pro odstoupení od smlouvy](#)
- [Souhlas s veřejným užíváním pozemku jako překážka nároku na bezdůvodné obohacení - nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2541/25](#)